

Julian H. Steward & Louis C. Faron: *Native Peoples of South America*. McGraw-Hill Publishing Company, New York, Toronto, London 1959. 16 × 24 cm. 481 s. Mange illustrationer, kortskitser i teksten. 66 sh.

En typisk håndbog, som forlaget McGraw-Hill byder dem: skrevet i et letfatteligt sprog, veldisponeret og omfattende et stort emne. Den giver en god oversigt over Sydamerikas indianske kulturer for den, der første gang skal sætte sig ind i deres egenart og udvikling.

Den ene af forfatterne Julian H. Steward, research professor i etnografi ved University of Illinois, er en af vor tids fornemste kendere af Sydamerikas indianske kulturer, idet han er udgiver af de foreliggende seks bind af den »Handbook of Southamerican Indians«, som Bureau of American Ethnology (Smithsonian Institution) har sat i værk. Louis C. Faron er research associate i etnografi ved det samme universitet. Han har bl. a. opholdt sig 14 måneder blandt Araucanerne i det sydlige Chile, og kapitlet om dette område er baseret på hans undersøgelser.

Forfatterne tilhører ikke ensidigt nogen etnografisk skole, men søger at gennemføre både etnografiske, historiske, sociologiske og kulturgeografiske synspunkter. Arkæologien tages til hjælp, hvor det er nødvendigt, og der gives i et af de indledende kapitler en nøgtern redegørelse for, hvad vi kan formode om kulturforbindelser tværs over Stillehavet før Columbus' tid.

Forfatterne søger da at opfatte indianerkulturerne i hele deres fylde på baggrund af det naturgeografiske milieu. Sammenspillet mellem materielle, økonomiske, sociale, religiøse og politiske elementer i kulturerne udredes, så vidt det lader sig gøre, og det hele bringes i historisk perspektiv. Det er typisk, at det ikke blot er forsøgt at tegne et kort over befolkningstætheden i det før-columbiske Sydamerika, men der er også fremstillet et kort over udbredelsen af sociale enheder af forskellig størrelse. Som man kunne vente, findes de største enheder inden for højkulturerne i Andes.

Efter den almindelige omtale af de sydamerikanske indianerkulturers opbygning gennemgås i mange kapitler kulturerne i de enkelte områder: De højtstående stater med kunstvanding i de centrale dele af Andeskæden, de indbyrdes krigende høvdingesamfund i den nordlige del af Sydamerikas Andes og i Central-Amerika, høvdingesamfund af forskellig karakter i Venezuela, det caraibiske område og Bolivia, agerbrugslandsbyer i det tropiske lavland, agerbrugere og hyrder i det sydlige Andes, omvandrende jægere og samlere.

Europæernes indflydelse på indianersamfundene efter den spanske og portugisiske erobring berøres gang på gang, og i et afsluttende kapitel gives en samlet omtale af spørgsmålet.

C. G. Feilberg.

T. W. Freeman: *The Conurbations of Great Britain*. With a chapter on the Scottish conurbations by Catherine P. Snodgrass. Manchester University Press 1959. 15 × 23 cm. XII + 391 s. 65 kortskitser i teksten. 1 udfoldeligt kort over Englands og Wales' conurbationer. Pris 37 sh. 6 d.

Af bogens forfattere er T. W. Freeman reader i økonomisk geografi ved universitetet i Manchester, mens dr. Catherine P. Snodgrass 1936-56

har haft ansættelse under den geografiske afdeling ved universitetet i Edinburgh.

Det kan være lidt vanskeligt at udskille de byer, som kan kaldes conurbationer. De fleste storbyer vil under deres raske vækst gro sammen med andre byer og derved give anledning til conurbationsfænomener. De fleste engelske geografer ville sikkert, efter at København er vokset sammen med de bylignende agglomerationer omkring Lyngby, Gentofte og Glostrup, kalde den en conurbation.

Begrebet conurbation synes skabt af Patrick Geddes, som i sin bog »Cities in evolution« (London 1915) skrev om Lancashire: »Her vokser – i langt højere grad end Lancashire forestiller sig – et nyt Stor-London op, en by-region, i hvilken Liverpool er havnen og Manchester markedet, ja – nu med sin kanal havn også; medens Oldham og mange andre fabriksbyer, mere præcist kaldet »fabrikdistrikter«, er værkstederne.« Geddes så det hele som eet bylandskab, og han skrev videre om Lancshires byer: »Vi kan ikke kalde dem konstellationer, konglomerationer er – desværre – nærmere ved at ramme, men kan lyde forkert, hvad om man kaldte dem »conurbationer««. Ordet vandt efterhånden indpas. C. B. Fawcett ville begrænse det således, at der inden for disse bymasser ikke må forekomme adskillende landbrugsland, mens havneanlæg, parker, sportspladser – alt, hvad der giver udtryk for byfunktioner – kan forekomme.

Conurbationernes fremvækst er nøje knyttet til visse sider af de moderne trafikmidlers udvikling: sporveje, rutebiler o.s.v. Ved deres hjælp har det været muligt at sprede bybefolkningen over store arealer, samtidig med at der findes et city, industrielle distrikter m. m.

Bogens enkelte afsnit gennemgår U.K.'s store conurbationer: Greater London, The West Midlands (Birmingham, Wolverhampton m. m.), Merseyside (Liverpool, Birkenhead), The Manchester Conurbation, West Yorkshire (Leeds, Bradford m. m.), Tyneside (Newcastle, Gateshead, Tynemouth, South Shields), The Central Clydeside (Glasgow m. m.). Desuden omtales en del mindre conurbationer: Sheffield, Greater Hull, Edinburgh-Leith. At disse sidste medtages, forekommer mig netop at vise vanskeligheden ved at begrænse begrebet conurbation.

For hvert område gøres rede for det naturgeografiske milieu, byernes historiske udvikling, deres udbredelse gennem tiden, befolkningens bevægelser, arealernes benyttelse inden for byområdet, administrative problemer o.s.v. Folketællingen 1951 ligger til grund for beskrivelsen af nutiden, men »formålet har været at kaste noget lys over fordelingen af bybefolkningen i 1950'erne, snarere end at profetere eller at give nogen slags direktiver for planlæggere.« Men alligevel vil disse selvfølgelig kunne have stor nytte af bogen.

I bogens korte slutningskapitel betones fluktationen i byernes befolkning og i anvendelsen af byernes jord. »Alt dette leder til den slutning, at en by er et dynamisk væsen; stadig vekslende i anvendelsen af arealet og fordelingen af sin befolkning. Den anden side af billedet er, at en bys vigtigste butikskvarter kan forandres meget lidt, hvis det overhovedet gør det, i et århundrede ...«

C. G. Feilberg.